

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

09 Temmuz 2019

Sayı : 30824082/610- 159816
Konu : Yazılı soru önergeleri

.../.../2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

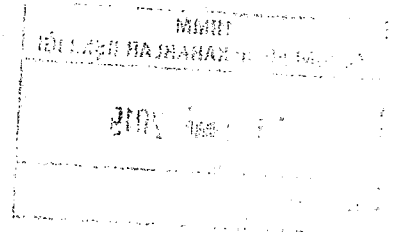
Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları, Bakanlığımıza geliş tarih-sayıları ile konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EKLER:

- Liste (3 Adet- 3 Sayfa)
- Cevap yazısı (21Adet, 44 Sayfa)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN KANİ BEKO'NUN
TBMM 7/5506 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI**

7/5506
6K 45

SORULAR

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2005 yılında değişiklik yapılan kâğıt toplayıcılığıyla ilgili yönetmelik gereğince 20 Ocak 2016 tarihinde gönderilen tebligat ile firmaların sokakta kâğıt toplayan atık kâğıt işçilerinden kâğıt alması yasaklanarak, kâğıt alınması durumunda firmaların 140 bin TL tutarında bir ceza ile karşılaşacakları yönünde bir düzenleme yapılmıştır.

1- 2016 yılından önce ülkemizdeki atık kâğıt toplayan kişi sayısı illere göre ayrı ayrı ve toplamda kaçtır? 2016 yılında yayınlanan karardan sonra aynı şekilde illere göre ayrı ayrı ve toplamda kaç olmuştur?

2- Tebligat ile kâğıt toplayıcılığı işi Suriyeli göçmenlerin daha fazla çalışmak zorunda kaldığı bir alan haline dönüşmüştür. İstismara açık en ucuz iş gücü olarak kaç Suriyeli göçmen sokaklarda atık toplamaktadır? Çok sayıda göçmenin atık toplayıcılığı yapıyor olması ülkemizin itibarını zedelemekte midir?

3- Türkiye’de atık kâğıt toplama işinin verildiği kaç özel şirket bulunmaktadır? İhaleler hangi usullerle yapılmaktadır?

4- Düzenlemenin hayata geçirilmesinin ardından katı atık/kâğıt üretimindeki değişim ne kadar olmuştur? Tebligat gerekçesi ile uygulanan cezai yaptırım sektöründe ne gibi iyileştirmeler sağlamıştır?

5- Bu süreçte işini kaybeden toplayıcılar hangi sektörlerle yönlendirilmiş, hangi istihdam olanakları yaratılmış, özellikle çocuk toplayıcıların eğitim alabilmesi için hangi adımlar atılmıştır?

6- Kaç çocuk hala eğitim hakkından yoksun bir biçimde kâğıt toplama işlerinde çalışmaya devam etmektedir? Bu konuda bir çalışma yapılmakta mıdır?

7- Bu dönemde kaç firmaya ne kadarlık ceza verilmiştir ve tahsil edilmiştir?

8- Bu denetimler kimler tarafından hangi sıklıkta yapılmaktadır?

9- Politik bir yönetim aracı olarak anılan gerekçelere dayandırılan cezai önlem ve yasak yürürlükten kaldırılmamış olmasına rağmen hangi nedenlerle uygulanmıyor /uygulanamıyor?

10- Yönetmelik ve dayanağı olan hukuki düzenlemeler kent yaşamının gerçeklerine uygun değil ise neden yeni düzenlemeye gidilmemektedir?

CEVAPLAR

Bakanlığımıza gönderilen şikâyet dilekçeleri üzerine, ambalaj atığı toplama ayırma konusunda faaliyet gösteren tesislere yapılan incelemelerde; bazı firmalarca usulsüz işlemler sonucu haksız kazanç sağlandığı tespit edilmiş olup bu firmalara, 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında idari para cezaları verilmiştir. Her işletmenin zaman zaman denetlendiği gibi Bakanlığımızın sorumluluğu altında olan lisanslı firmalar da denetlenmiştir. Ancak bu denetlemeler çok farklı bir şekilde basına yansıtılmış ve gerçek dışı bir şekilde gündeme getirilmiştir. Bu rutin bir denetim olup sokakta atık toplayanlarla alakası bulunmamaktadır.

Bu doğrultuda, çeşitli basın organlarında mesnetsiz olarak yer alan ve sokak toplayıcılarına ceza kesildiği yada kesileceği haberleri de gerçeği yansıtmamaktadır. Bununla birlikte, 2015 yılı ceza miktarı olan 140 Bin TL ceza, lisanssız çalışan firmalar veya Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak usulsüz işlem gerçekleştiren firmalara uygulanan bir yaptırım olup, sadece sokak toplayıcısından atık aldığı için ceza uygulanan bir firma bulunmamaktadır.

1- Bilindiği üzere, sokak toplayıcıları herhangi bir kayıt sistemine dahil olmadan atık toplayan kişilerden mütevellit olup, ülkemizde toplanan atık kağıt verilerine göre bir analiz yapıldığında sokak toplayıcılarının sayısının ifade edilen rakamların çok altında olduğu bir gerçektir.

2- Değerlendirilebilir atıkların kaynakta ayrı toplanmasına yönelik oluşturulmaya çalışılan yasal sistemde sokak toplayıcılarının varlığı göz ardı edilemez bir gerçektir. Sokak toplayıcılarının diğer ülkelerde de olduğu gibi bizim ülkemizde de değerlendirilebilir atıkların piyasada fiyatının artmaya başladığı dönemlerde genellikle ekonomik krizlerin ardından nüfusun yoğun olduğu büyükşehirlerde oluşmaya başladıkları görülmektedir. Bu sebeple konu hem sosyal hem de ekonomik açıdan değerlendirilmelidir. Sokak toplayıcılarına ilişkin yaşanan sorunların Bakanlığımız, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sivil Toplum Kuruluşları iradesi ile çözümlenmesi gerekmektedir.

3- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve/veya 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde belediye sınırları içerisinde oluşan ambalaj atıklarının toplama yetkisi Belediyelerde olup, Belediyelerdeki ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması faaliyeti ilgili belediye başkanlıkları marifetiyle yapılabileceği gibi, isteğe bağlı olarak Bakanlığımızca lisans verilen toplama-ayırma tesisleri eliyle de yerine getirilebilmektedir. Bakanlığımızca lisans verilen 800 adet ambalaj atığı toplama ayırma tesisi bulunmaktadır.

Belediye Kanunu ile tanımlanmış görev, yetki ve sorumluluklarını başka kişi/kurum/kuruluşlar aracılığı ile yerine getirmelerinde izleyecekleri yol, uyacakları usul ve esaslar ile diğer benzer yöndeki uygulamaların da bu Kanunlar çerçevesinde yapılması gerekmekte olup, bu hükmün icrasında ilgili Belediyenin izleyeceği yol hakkında Bakanlığımızca herhangi bir tasarrufta bulunulmamış olup, konuya ilişkin insiyatif ilgili Kanun hükümleri gereği belediye başkanlıklarına bırakılmıştır.

Bakanlığımız tarafından lisans verilen işletmelere Bakanlığımız ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü web sitesi (<http://ced.csb.gov.tr/>), "İzin ve Lisans İşlemleri- İzin Lisans ve Geçici Faaliyet Belgesi Alan İşletmeler" başlığından erişim sağlanmaktadır.

4 Katı atıklar içinde önemli bir yer tutan ambalaj atıklarının oluşturduğu çevresel ve görsel kirliliğin önlenmesi, atıkların kaynağında asgari seviyeye indirgenmesi ve imkanlar dahilinde bunların yeniden ekonomik değer haline getirilerek ekonomik döngüye dahil edilmelerinin sağlanması için, Bakanlığımızca gerekli hukuki ve teknik düzenlemeleri içeren mevzuat hazırlanmış ve 2005 yılında Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği olarak uygulanmaya başlanmış, ihtiyaçlar dâhilinde de revize edilerek yürürlükteki son hali 27.11.2017 tarihli ve 30283 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Tüm Yönetmeliklerde ambalaj atıklarının sistematik bir yapı içerisinde toplanarak geri dönüşüm sürecine dahil edilmesi yönünde düzenleme yapılmış, sokak toplayıcıları özelinde yeni bir düzenleme yapılmadığı gibi bu kapsamda herhangi yeni bir karar alınmamıştır.

5,6,9- Sokak toplayıcılarının oluşturulmaya çalışılan mevcut sistem içerisine entegrasyonu konusunda geçmiş yıllarda da Bakanlığımız koordinasyonunda pilot çalışmalar yürütülmüştür. Ancak özellikle sokak toplayıcılarının sisteme dahil olmak istememeleri, kayıtlı ve sigortalı olarak çalışmak istemedikleri için önemli sonuçlar alınamamıştır. Bu süreçte Bakanlığımızca Sokak toplayıcılarını temsil eden derneklerle ve ilgili kurum/kuruluşlarla görüşmeler ve toplantılar yapılmıştır.

Sokak toplayıcılarının genel anlamda sisteme entegrasyonu; sokak toplayıcılarının sağlıklı çalışma koşulları altında, atıkların çöple karışmadan ayrı ve temiz toplanması başlığı altında değerlendirilmekte olup, bu noktada sokak toplayıcılarına ilişkin yaşanan sorunların daha geniş bir yelpazeden bakılarak Bakanlığımız dışında diğer kurumların iradesi ile de çözümlenmesi gereken hususları bulunmaktadır.

7- Söz konusu işletmelere yönelik 2016 yılında 7, 2017 yılında 14, 2018 yılı içerisinde de 31 denetim gerçekleştirilmiş olup, denetimler neticesinde 2 işletmeye toplamda 61.831 TL idari para cezası uygulanmıştır.

8- Ülke genelinde tüm sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler, Bakanlığımızın 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiş olan görev, yetki ve sorumlulukları dahilinde Merkez ve Taşra Teşkilatında görev yapan Çevre Denetim Görevlileri tarafından denetlenmekte olup Kanun ve Yönetmeliklerde yer alan yasak ve sınırlamalara aykırı hareket edenler hakkında idari yaptırım uygulanmaktadır.

10- Bilindiği üzere, her bir atığın kendine özgü karakteristik yapısı vardır. Herhangi bir atıktan en üst seviyede verim almak için o atığın kendi grubu içerisinde, mümkün mertebe diğer atıklarla etkileşime girmeden ayrı toplanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle de Bakanlığımızca, gerek Avrupa Birliği müktesebatına uyum, gerekse de geri dönüşüm mekanizmasının her alanda tesis edilmesini sağlamak üzere, değerlendirebilir atıkların türleri özelinde, örneğin, ambalaj atıkları, piller, aküler, mutfak atıklarının kompostlaştırılması, park, bahçe atıklarının yönetimi ve diğer tehlikesiz atıkların yönetimlerine dair özel mevzuat düzenlemeleri yapılmış ve uygulamaya konulmuştur. Anılan tüm düzenlemelerin hazırlanması esnasında sadece belirli paydaşlarla değil sektörde faaliyet gösteren ilgili tüm paydaşlardan konuya dair görüş ve öneriler alınarak değerlendirilmektedir.

